

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

PROGRAM ORIENTUES PËR MATURËN SHTETËRORE
(Provim me zgjedhje për shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik)

DEGA: MUZIKË

LËNDA:

HISTORI MUZIKE
ME ZGJEDHJE

VITI SHKOLLOR 2019 -2020
KOORDINATORE: MAJLINDA HALA

I. HYRJE

Programi orientues për lëndën me zgjedhje “Histori muzike” përfshin njohuritë, konceptet dhe aftësitë më të rëndësishme të “Historisë së Muzikës” për shkollën e mesme me drejtim të orientuar artistik.

Programi orientues për provimin me zgjedhje “Histori muzike”, në Maturën Shtetërore për vitin shkollor 2019-2020, përbën një dokument të vlefshëm për shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik, dega “Muzikë”, për nxënësit e interesuar dhe për specialistët e përfshirë në procesin e vlerësimit për provimin e Maturës Shtetërore.

Programi:

- Gjeneron informacionin e nevojshëm për mësuesit që japin lëndën “Histori muzike” në shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik, dega “Muzikë”, që do të përgatisin maturantët për provimin “Histori muzike”, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.
- Orienton nxënësit për materialet kyçe mësimore, *njohuritë, konceptet dhe aftësitë kryesore*, që ata duhet të zotërojnë për të përballuar me sukses provimin “Histori muzike”, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.
- Përbën, gjithashtu, një *dokument zyrtar* që duhet zbatuar me korrektësi nga specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit “Histori muzike”, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.

Programi orientues “Histori muzike” synon vlerësimin e njohurive, aftësive dhe qëndrimeve të nxënësve në këtë lëndë dhe është strukturuar në bazë të disa rubrikave që ndjekin dhe sqarojnë njëra-tjetrën.

Ky program duhet shqyrtuar me kujdes dhe korrektësi nga secili prej grupeve të interesuara, sidomos kujdes duhet bërë nga specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit “Histori muzike” si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore, **të cilët nuk duhet të përfshijnë për vlerësim çështje mësimore që nuk janë parashikuar në këtë program.**

Vëmendje duhet të tregojnë këta specialistë edhe në lidhje me sigurimin e balancës midis përqindjes që zë secila temë studimi në këtë program me përqindjet që zënë këto tema në testin e

provimit. Përgatitja e nxënësve për provimin “Histori muzike” duhet bërë në mënyrë të vazhdueshme, duke përdorur një larmi metodash dhe mjetesh. Nxënësit të sigurojnë cilësinë e nxënies së çështjeve mësimore, koncepteve të historisë së artit dhe aftësive të përcaktuara në program. Për të arritur këtë, herë-herë ata duhet t’u rikthehen dhe çështjeve të ndryshme, të cilat nuk janë parashikuar në program, por që përmbajnë informacion bazë për të përvetësuar materialin e zgjedhur për provim.

II. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues i lëndës me zgjedhje “Histori muzike” për provimin e Maturës Shtetërore, bazohet në parimin se të zotërosh njohuri artistike do të thotë të jesh në gjendje t’i zbatosh ato:

- në tematika të ndryshme të vetë lëndës “Histori muzike”;
- në situata të jetës së përditshme.

Programi orientues për përgatitjen e provimit me zgjedhje të lëndës “Histori muzike”, është mbështetur në programet e lëndës “Histori muzike” klasat 10-12 të;

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi përmban *strukturën e testit* në të cilën tematikat si dhe pesha e tyre.

Programi përmban rubrikën *e njohurive dhe rezultateve të të nxënësve* ku përcaktohen njohuritë, konceptet dhe aftësitë kryesore për çdo tematikë të lëndës “Histori muzike”.

III. STRUKTURA E TESTIT

Një nga aspektet më të rëndësishme në lëndën “Histori muzike” është zhvillimi i njohurive artistike në njohjen, gjykimin dhe vlerësimin e muzikës në përgjithësi, ndikimin e saj në jetën kulturore, shkencore, politike, artistike të vendeve ku është krijuar, dhe vlerësimin e veprave të përfaqësuesve të ndryshëm duke evidentuar dhe analizuar karakteristikat dhe risitë e çdo muzikanti.

Për secilën tematikë është **paraqitur pesha që zë secila prej tyre kundrejt orëve totale** të lëndës së Histori arti përgjatë viteve të shkollimit në zhvillimin e njohurive dhe rezultateve të të nxënësve që duhet të demonstrojnë nxënësi në përmbushjen e njohurive artistike. Tematikat dhe renditja e tyre nuk nënkuptojnë që përmbajtja e testit duhet të zhvillohet në këtë renditje.

Në përgatitjen për përmbushjen e këtij programi orientues do të përdoren programet e

lëndës Muzikë dhe literatura dhe tekstet me të cilat këto shkolla zhvillojnë studimin e kësaj lënde.

Nr	Tematika	Pesha	Përmbajtja sipas tematikave
1.	Kultura muzikore në Mesjetë	5 %	<p>Kultura muzikore në Mesjetë</p> <ul style="list-style-type: none"> - muzika kishtare, - koralit gregorian, - shkrimi muzikor. <p>Muzika bizantine</p>
2.	Kultura muzikore në Rilindje	8%	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Rilindje <p>muzikën vokale: opera</p> <ul style="list-style-type: none"> - opera në Itali - opera në Francë - opera në Angli - opera në Gjermani <p>muzika instrumentale në shekullin XVII</p> <ul style="list-style-type: none"> - muzika për organo - muzika për klavicembal - muzika për violinë - muzika për ansambëlinstrumental <ul style="list-style-type: none"> • Kompozitorë: - A. Vivaldi - A. Koreli
3.	Kultura muzikore në	10%	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Barok - paraklasike - Stili polifonik – vepra vokale, instrumentale dhe orkestrale. - Opera bufë dhe opera seria – Itali.

	Barok		<ul style="list-style-type: none"> - Opera balet – Francë. - Reforma e Glukut • Kompozitorë: <ul style="list-style-type: none"> - J.S. Bah, - Zh. F. Hendel, -K.V. Gluk.
4.	Kultura muzikore në Klasicizëm	25 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Klasicizëm - Klasicizmi vjenez - Lindja e sonatës dhe simfonisë klasike - Risitë në opera - Risitë në muzikën instrumentale dhe simfonike - Sonata - Simfonia - Uvertura • Kompozitorë: <ul style="list-style-type: none"> - F. J. Hajden, - A. Moxart, - L. V. Bethoven.
5.	Kultura muzikore në Romantizëm	37 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Romantizëm - rregullat e stilit muzikor romantik, - stili i muzikës romantike nga stilet para klasike dhe klasike. - krijimi i shkollave kombëtare, shek. XIX - grupi i të pestëve, - Verizmi - opera italiane shek XX - Neoklasicizmi, - llojet dhe gjinitë e muzikës romantike: <ul style="list-style-type: none"> - <i>instrumentale,</i>

			<p><i>vokale,</i> <i>muzika e dhomës,</i> <i>simfonike,</i> <i>vokalo - simfonike dhe</i> <i>muzika me program.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompozitorë sipas periudhave të marra në studim: <p>K.M.Veber F.Shubert F.Shopen F.Mendelson V.Belini, XH.Rosini, Donixeti N.Paganini H.Berlioz, F. List, J.Brams, Xh.Verdi, Sh. Guno, Zh.Bize R.Vagner, E Grig, B. Smetana, A. Dvorzhak, M.Glinka, Musorgski, Borodin, Korsakov, Alexander Skriabin P.Çajkovski</p>
6.	Kultura muzikore shek. XX në	10 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në shek. XX - krijimin modern, me thyerje të formave tradicionale dhe rregullave të kompozimit, me muzikën atonale, - stile të reja muzikore: verizëm, impresionizëm, ekspresionizëm, neoklasicizëm), • Kompozitorë: <p>Xh. Puçini, J. Sibelius, B. Bartok Igor Stravinski</p>

7.	Kultura muzikore shqiptare	5 %	<p>Kultura muzikore shqiptare Kënga dhe romanca shqiptare</p> <p>Gjinitë e mëdha të muzikës vokale shqiptare: opera e parë shqiptare “Mrika”; “Lulja e Kujtimit”; “Skënderbeu” .</p> <p>Muzika e baletëve shqiptare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • baleti i parë shqiptar - “Halili dhe Hajria”; • baletet “Delina”; • “Cuca e maleve“. <p>Muzika instrumentale shqiptare - zhvillimi dhe karakteristikat e përgjithshme të saj.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miniatura. • Balada. • Sonata. • Muzika e dhomës. • Koncertet instrumentale. <p>Muzika simfonike shqiptare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapsoditë. • Uvertura. • Suita. • Vallja simfonike. <p>Poemi simfonik . Simfonitë shqiptare.</p> <p>Kompozitorë: Çesk Zadeja, T. Harapi, Aleksander Peçi, Tish Daija, Prenk Jakova, Pjetër Gaci, Feim Ibrahim, Nikolla</p>
----	-----------------------------------	-----	--

			Zoraqi, Shpëtim Kushta, Thoma Gaqi, Kristo Kono, etj.
--	--	--	---

IV. TABELA E REZULTATEVE TË TË NXËNIT PËR SECILËN TEMATIKË

Për secilën tematikë, më poshtë paraqiten njohuritë dhe rezultatet e të nxënit që duhet të demonstrojë nxënësi për të përmbushur kompetencat artistike nëpërmjet lëndës “Histori muzike”. Megjithëse njohuritë përcaktohen për secilën tematikë ato trajtohen të integruara dhe të lidhura me njëra - tjetrën.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Mesjetë

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Mesjetë	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njohin zhvillimin e kulturës muzikore në Mesjetë. - shpjegojnë ç’përfaqëson korali gregorian dhe çfarë veçorish e karakterizojnë atë. - përshkruajnë faktorët që mundësuan lulëzimin e muzikës laike në Mesjetë. - përcaktojnë tiparet e muzikës polifonike mesjetare. - analizojnë faktorët që çuan në lindjen e shkrimit muzikor. - njohin përfaqësuesit e muzikës së kësaj periudhe.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Rilindje

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e
--------------------	---

	kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Rilindje	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njihen me zhvillimin e muzikës në periudhën e Rilindjes. - shpjegojnë zhvillimin e polifonisë dhe të formave të reja muzikore vokale laike. - përshkruajnë veçoritë e gjinive kryesore të muzikës vokale: madrigali, oratorio, psalmet etj. - studiojnë muzikën e shkollave polifonike dhe përfaqësuesit e tyre. - përcaktojnë instrumentet muzikore më të përdorura gjatë periudhës së Rilindjes. - njohin përfaqësuesit dhe të analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të Rilindjes.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Barok

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Barok	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rendisin disa tipare shoqërore -historike të kësaj periudhe. - njihen me lindjen e operës së shek. XVIII. - përshkruajnë zhvillimin e operës në Europë gjatë shek. XVIII. - njihen me zhvillimin e muzikës barok dhe muzikës instrumentale. - shpjegojnë elementet muzikore të stilit barok në

	<p>instrumentet me tastierë dhe instrumentet me harqe.</p> <ul style="list-style-type: none"> - përshkruajnë lindjen e muzikës për ansambël instrumental dhe për violinë solo. - klasifikojnë në vepra dhe autorë llojet e stilit barok (monodi, homofoni, polifoni). - përcaktojnë disa nga gjinitë kryesore muzikore të kësaj periudhe. - njohin përfaqësuesit kryesorë dhe të analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të periudhës barok.
--	---

TEMATIKA: Kultura muzikore në Klasicizëm

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Klasicizëm	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rendisin disa tipare shoqërore -historike të kësaj periudhe. - njohin disa nga rregullat e stilit muzikor klasik. - dallojnë stilin e muzikës klasike nga stilet e tjera muzikore. - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës klasike. - njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, simfonike dhe vokale. - njohin përfaqësuesit dhe të analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve klasikë.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Romantizëm

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore

<p>Kultura muzikore në Romantizëm</p>	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dallojnë disa nga tiparet shoqërore -historike të kësaj periudhe. - njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, simfonike, vokale dhe të muzikës me program. - njohin disa nga rregullat e stilit muzikor romantik. - dallojnë stilin e muzikës romantike nga stilet para klasike dhe klasike. - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës romantike, si: <i>instrumentale, vokale, muzika e dhomës, simfonike, vokalo - simfonike dhe muzikës simfonike me program.</i> - njohin përfaqësuesit dhe të analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve romantikë.
--	---

TEMATIKA: Kultura muzikore në shek. XX

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
<p>Kultura muzikore në shek. XX</p>	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dallojnë tiparet shoqërore - historike të kësaj periudhe. - njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, vokale, simfonike, dhe të muzikës me program. - përcaktojnë stilet muzikore të periudhës. - dallojnë elementet teknikë, si: <i>harmonia, meloritmika, orkestracioni.</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - njohin llojet muzikore të shek. XIX - XX dhe bashkëveprimin midis tyre; - përshkruajnë zhvillimin teknologjik në muzikë. - njohin përfaqësuesit dhe veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të shek. XX.
--	--

TEMATIKA: Kultura muzikore shqiptare

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore shqiptare	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përcaktojnë periudhat e zhvillimit të muzikës shqiptare. - dallojnë tiparet kombëtare të muzikës shqiptare. - njohin zhvillimin e muzikës <i>instrumentale, simfonike, vokale dhe të muzikës simfonike</i>. - njohin disa nga rregullat muzikore të stilit muzikor shqiptar. - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës shqiptare: <i>vokalo -instrumentale, muzikës së dhomës, simfonike, vokale simfonike dhe muzikës simfonike: rapsodia, vallja simfonike, uvertura etj.</i> - njohin veprat kryesore muzikore të kompozitorëve shqiptarë.